

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

חג השבועות

"אין דבר העומד בפני הרצון"

גיליון מס' 98 תש"פ

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/חג השבועות "אין דבר העומד בפני הרצון"...

הסיפור המצמרר הבא, התרחש לפני כשמונים שנה. בבית קטן ומט ליפול בשולי וויליאמסבורג שבניו יורק, התגוררה אלמנה יהודיה עם בנה הצעיר, ולא היו לה אמצעים לשולחו לתלמוד תורה, ששכן אז רק בקצה השני של השכונה, מרחק כעשרים דקות נסיעה. כך שהילד גדל והתחנך במוסדות נוצריים, נשמה אבודה בין המוני גויים אמריקאים. רק בשעות אחר הצהריים, לימדה אותו אמו מעט תפילות ומנהגי יהודים, אך יותר מכך לא ידע דבר... בהגיעו לגיל 12, שמע הילד כי יש מוסדות חינוך לתפארה בהם ילדים יהודים עוסקים בתורה, ואלה ממוקמים בקצה השני של השכונה. בכל לבו שאף להצטרף לילדים העוסקים בתורה בחדווה בשנות ילדותם, אך היה ברור לו שהדבר אינו אפשרי. לאמו אין פרוטה לפרוטה, הנסיעה עולה הון רב – יחסית למושגיה, והימים ימי שיא החורף, ואפילו מעיל אין לו... ובכל זאת, גחלת הרצון הפנימי בערה בו, לא נתנה לשאיפתו להידחק. הוא החל לדבר על לב אמו כי תסכים לתת לו ללכת רגלית אל המקום בו יזכה לעסוק בתורה, וכמובן שהיא לא מיהרה להשתכנע... איך יסתדר בקור הנורא בלי פרוטה בכיס, איך ישרוד ימים ארוכים בסביבה קרה ומנוכרת?! אך אש הרצון שבערה בעינו של הילד, סופה שהתלקחה גם בליבה של אמו. היא נענתה לתחנוניו, ואפשרה לו לצאת לדרך הארוכה, בואכה ה'חיידר' בו עוסקים בתורה. שלג זלעפות יורד על הארץ, ילד קטן כבן 12 הולך לו בין הקרחונים, יוצא לדרך שאורכה למעלה משעתיים הליכה! הקור מכה, הרוחות נושבות בעוז, השלג אינו פוסק, ורק ילד

יהודי אחד ממשיך לצעוד בעוז ובגאון. גחלת הרצון שבו כבר התלקחה והפכה ללהבת ענק, שהמיסה את השלג וחיממה את לבו לכל אורך הדרך. 'אני רוצה ללמוד תורה, רוצה להכיר את התורה!' – שב ואמר לעצמו פעם אחר פעם, מזרז את צעדיו. קרוב לשעתיים וחצי הלך הילד, חוצה את וויליאמסבורג מן הקצה אל הקצה. הסוודר שעליו כבר רטוב, עצמותיו רועדות מקור, שיניו נוקשות זו לזו, אך מבטו נחוש, רצונו כנה, בוער מבפנים. הוא מגיע לבנין הת"ת, וחיש מהר ניגש לחדר המנהל, נוקש בדלת בעדינות ובנימוס, וכשזו נפתחת – הוא ממחר להיכנס. 'שלום, אני רוצה ללמוד תורה!' – צפצף הילד לעברו בפנים קורנות, 'עשיתי דרך ארוכה, שעתיים וחצי, כדי ללמוד תורה!' – קורא הילד באומץ ובעוצמה, לנוכח עיני המנהל הנפערות בתדהמה. מימיו לא הגיע אליו ילד בצורה כזו, מעולם לא נתקל בילד גלמוד שהגיע לבד, מבקש לזכות בתורה... המנהל ההמום לא ידע את נפשו וביקש לעשות סדר: 'לאיזו כיתה אתה מבקש להיכנס? היכן אתה אווז בלימודיך? על מה אפשר לבחון אותך כרגע?' – שאל מבולבל. אך הילד, מבולבל עוד יותר, רק משך בכתפיו ואמר 'אינני יודע... אינני יודע דבר, אינני יכול להיבחן על כלום. אולי קצת על סידור'... 'סידור?!?!?!' – תמה המנהל לעומתו, רק עכשיו הבין עם מי יש לו עסק... ראה נא, ידידי הצעיר. סידור לומדים רק בכיתת הזאטוטים ממש, ואתה כבר ערב בר מצוה. לא נראה לי שהדבר מתאים עבורך!' – פסק המנהל, ובכך חשב שתם העיסוק בילד המוזר משהו שנקלע לפניו בעיצומו של יום... אך כח הרצון של הילד, היה חזק מכל תמיהה של המנהל. 'אין דבר!' – פסק הילד בן ה-12, 'אינני מרגיש כל פחיתות כבוד להיכנס לכיתת הזאטוטים. הרצון להצטרף ללומדי התורה בוער בי, ואם הצעד הראשון ייעשה בכיתה נמוכה – אשריי וטוב לי, אשמח להיכנס לכיתה הזו!'

מהר מאוד הבין המנהל כי אין לו ברירה, הרצון של הילד הזה חזק מכל קושי. הוא נאלץ למצוא תירוץ אחר, ואמר לילד: 'ראה נא, בוא עמי לכיתה הדאטוטים, ותיווכח בעיניך שאין שם מקום. הייתי מכניס אותך לכיתה הזו, אך אין בה כל בדל מקום!' – אמר כמתנצל, וניגש עם הילד לכיתה, מוכיח לו כי הכיתה צפופה עד אפס מקום. עכשיו כבר הרגור המנהל כי הסאגה הסתיימה, אך למעשה רק אז היא החלה... הילד בהה בכיתה בעיניים לחות מדמעות, הוא השתוקק להצטרף ללומדים בה, אך הבין כי המנהל מסרב לשתף עמו פעולה, למרות רצונו הכנה. בהבזק של רגע עלה בו רעיון, ומעומק לבו השואף והכוסף להצטרף ללומדי התורה, פנה למנהל ואמר: 'הבנתי שאין מקום, ואני כבר שב לביתי. רק אבקש שהמנהל ירשום לי אישור על פרטי כל הסיפור הזה, כי הייתי כאן, ביקשתי להצטרף ללומדי התורה, הייתי מוכן אפילו להיכנס לכיתה של הדאטוטים, עשיתי הכל כדי להגשים את שאיפתי, אך לבסוף – אין לי מקום'... המנהל נעמד על עומדו, המום מהבקשה. 'ואישור כזה למה לך?' – שאל את הילד האמיץ. ללא מורא, נענה הילד ואמר: 'ראה נא. אני יתום, ולבטח ביום שאעלה לבית דין של מעלה, ישאלני אבי למה לא עסקתי בתורה, למה לא עשיתי הכל לזכות בתורה. אם אענה לו שרציתי, שהתמסרתי, שהתאמצתי, שצעדתי יותר משעתיים ברגל בקור מקפוא, שהסכמתי להתבזות ולהיכנס לכיתה נמוכה, שהתחננתי על חיי התורה שלי בפני המנהל – הוא יתקשה להאמין שהיה מנהל כזה שלא נתן לי יד, שלא הושיט לי כתף. לכן צריך אני אישור בכתב, למען יהיה לי במה להוכיח לאבי ד"ל כי אמת דיברתי: שאפתי, רציתי, נכספתי, ניסיתי, התאמצתי, התמסרתי, עשיתי הכל – ולמרות זאת נותרתי מחוץ למשפחת לומדי התורה!' – אמר הילד כשעיניו זולגות דמעות חרישיות, עדינות, אציליות...

כשמוע המנהל את הדברים, נחרד. הוא הבין את המשמעות העמוקה של סירובו, הבין עד כמה גדול כח הרצון של הילד הניצב לפניו. על אתר מצא המנהל את הדרך להכניס את הילד לכיתת הדאטוטים, שם החל הילד מאל"ף בי"ת, פשוטו כמשמעו. במשך כמה שנים שהה הילד באותה הכיתה, גם כשכבר הפך לבחור בר מצוה. כשרונותיו היו חלשים מהממוצע, הוא לא הצטיין בהבנה יתירה, הקשיים עימם גדל נתנו בו את אותותיהם, אבל הוא לא התייאש והמשיך להתמסר לחלומו האחד והיחיד – לעסוק בתורה.

לימים, כך העיד הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א שסיפר את הסיפור, הפך אותו ילד לתלמיד חכם גדול, מרביץ תורה לרבים ומוסר שיעורים הנשמעים בשקיקה. כל זאת – לא כי גדל בבית כזה, לא כי היה בן להורים כאלה, לא כי היה בעל כשרונות דגולים וגם לא כי למד במוסדות הטובים ביותר...

כל זאת רק בזכות כח אחד שבער בו – כח הרצון. הכח שהניע אותו ללכת שעתיים וחצי בקור מקפיא, להתעקש עם המנהל, להילחם בהחלטתו שלא לאפשר לו להיכנס לכיתה. וכשכח הרצון כה חזק – אין משהו שיכול לעמוד בפניו!

*

שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. בלב רוטט מהתרגשות ונפש הומה בדיצה אנו מקבלים את פניו של חג השבועות – זמן מתן תורתנו, המתנה האהובה והנעימה, החמודה והחביבה, אותה קיבלנו באהבה מבורא עולם. אל היום הזה נכספת נפשנו, אל היום הזה שאף וייחל העולם כולו, לראות את עם ישראל מקבל את התורה, מתחבר עימה וכורת עימה ברית נצחית. הסביבה כולה – הבתים ובתי הכנסת, כבר נצבעו ירוק פורח ומלבלב, עדות לפריחה המרהיבה שנראתה במעמד הגדול בהר סיני. השירים המוכרים והאהובים,

המעלים תחושות חגיגיות נוסטלגיות, כבר נשמעים בכל פינה. יהודים של צורה לצד פשוטי עם כבר מכינים את עיסוקם ללילה הקדוש בו עין לא תיעצם, וכולנו נתאחד בצוותא בהיכלות התורה לזכות לעסוק בה.

אין יום משמעותי לחיינו הרוחניים, כמו חג השבועות. זה היום, כאן הרגעים בהם אנו מקבלים את התורה – איש איש כזכייטו במתנה הגדולה. בכל שנה ושנה עומד נותן התורה ומבקש להרעיף עלינו שפע של תורה, חיבור אמיתי עימה, יכולת שקידה והבנה בה, ואנו צריכים רק לפתוח שתי ידיים לרווחה ולהפוך לכלים מתאימים לקבלת ההשפעה התורתית העצומה.

במשך כל ימות השנה, העיסוק בתורה ממלא את ליבנו, מקיף את סדר יומנו, חובק אותנו מכל הכיוונים. איש כמידת יכולתו, אם בסדרי לימוד ארוכים ועמוקים, אם בקביעת עיתים לתורה בעקביות ובחריצות, וגם לרבות לימוד משותף לנו ולילדינו, להעביר את מסורת התורה גם לדור הבא. התורה ממלאה את נפשו של היהודי, בכל עת מצוא הוא רץ לגמרא או לספר ההלכה האהוב, פורק בין הדפים את געגועיו ההומים לחיבור עם ה' יתברך.

ולמרות זאת, במשך השנה, בעיתות שגרה כאלה, היצר מכביד את עולו, שולח את ה'טנקים' הכבדים ביותר למערכה נגד החיבור שלנו לתורה. הוא מסוגל לעשות כל דבר כדי להרחיק יהודי מהתורה האהובה עליו, לסדר לו טרדות, להדאיג אותו, לעייף אותו, לייאש אותו. הוא עושה הכל כדי לנתק יהודי מסם החיים, לכבות את התחושה השואפת להתחבר לתורה.

וכולנו יחדיו, שואלים שאלה אחת: איך נוכל לנצח את אותו יצר גם בעיתות פנאי? איך נוכל למנף את חג מתן תורה, ולצאת ממנו עם חיבור וקשר אמיתי עם התורה, שינצחו כל תעלול יצרי? איך נוכל לקבוע בנפשו את האהבה לתורה, עד שמים רבים לא יוכלו

לכבותה? איך נוכל להגיע להישגים גדולים בתורה כמו יהודים רבים החיים סביבנו – האם להם יש משהו שאין לנו, או שכולנו יכולים להשיג את ההצלחה התורנית הנשאפת!?

התשובה לשאלות הללו מפתיעה. כולנו בני אדם, כולנו נולדנו עם כח עוצמתי פנימי השוכן בתוכנו, ושמו כח הרצון. זה חוש בסיסי שה' יתברך טבע בכל אדם, והוא הכח לרצות, לשאוף, להציב יעדים, לבחור במשהו. זה מה שנקרא 'רצון' – כי כל בני האדם רוצים משהו, זה חלק מההתפתחות הטבעית שלנו!

*

הרצון הוא ה"מנוע"...

המושג הזה שנקרא 'רצון' – הוא המנוע המניע של כל בני האדם, של כל פעולותיהם. כל מה שאנו עושים במשך היום – הוא תוצאה של הרצון, כל פעולה שלנו היא תולדה של כח הרצון. הרצון הוא הכור המניע את כל הפעולות והמעשים, וממילא הוא היוצר של כל ההישגים וההצלחות שלנו. כח הרצון של יהודי, בראש ובראשונה – הוא הרצון לזכות בתורה. זה הרצון המקורי שלנו, זה מה שפועם בתוכנו, זה כח הרצון הבסיסי שמניע אותנו. אנחנו צריכים רק לתת לו את הבמה, 'לנקות' את יתר הרצונות המפריעים לרצון הבסיסי שבתוכנו להגשים את עצמו. ככל שנפנה את זירת הרצונות לטובת הרצון הבסיסי שפועם בנו, ככל שננקה את הסביבה מרצונות שהסתפחו לנפשנו ונאפשר לרצון המקורי לעסוק בתורה להתבטא ולהוביל – כך נצליח באמת לזכות בתורה!

כמה כדאי להתחבר לתובנה הזו בחג מתן תורה. לא משנה אם מדובר בילד או בבחור, במרביץ תורה או בסוחר ממולח, באדם ההוגה בתורה או במי שחש רחוק – האמת היא שזה תלוי רק בנו, בכח הרצון שפועם בנו, בחידוד הרצון הזה והפיכתו למוביל. ככל שנעשה זאת ונפעל בצורה הזו – כך נובטח שהתורה תהא משוש

ליבנו והטעם בחיינו, והקשר שלנו עימה יהיה יציב וחזק מאי פעם, וימלא אותנו באושר ושמחה.

הבה ניקח עימנו את המסר הזה, למען נשכיל ונדע שהכל תלוי בנו. לא בכוחות, לא בכשרונות, לא בסביבה בה גדלנו ולא במי שאנו זוכים ללמוד מהם או עימם. ההצלחה התורתית שלנו בהישג ידינו! – אם נראה בעיני רוחנו את דמותו המתעקשת של הילד, את הלהבה הבוערת בעיניו, את המחסומים ששב וניפץ בדרכו להשגת שאיפתו, ונלמד ממנו שאם נרצה חזק, בכל הכח, בעקשנות, עם נכונות להילחם ללא פשרות על הגשמת הרצון – נצליח בעד"ה. ביום מתן תורה, הבה נקבל על עצמנו לרצות. לרצות באמת, לא מהשפה ולחוץ. לרצות – כולל להתמסר, להתאמץ, להקדיש את מיטב השעות ומירב המאמצים, לא לעשות לעצמנו הנחות. הרצון הזה הוא שיוביל אותנו אי"ה להצלחה הנשאפת! (הרב אשר קובלסקי שליט"א)

*

רצון הוא ה"מפתח" להצלחה!

בכל פעם שהיו מביאים למרן הרב שך זצ"ל ילד בכדי שיברך אותו בהצלחה בתורה ויראת שמים – היה הרב שך אומר לילד רק משפט אחד: **"אם תרצה ללמוד – תהיה גדול בתורה!"**... (משולחנו של רבינו) סוד ההצלחה אינו טמון בברכה, הוא אינו תלוי בכל סיבה חיצונית או סביבתית אחרת, לא בכישרונות ולא בייחוס וכדומה... ההצלחה תלויה במידת הרצון, השאיפה והתשוקה הפנימית! הרצון – מעורר את האדם לשאוף ולהאמין שביכולתנו להגיע להישגים גבוהים, וכאשר אנו מחזקים את האמונה ביכולתנו – קל לנו יותר לרצות, כי הדברים נראים לנו ברי השגה...

*

רצון לרצות...

יש כאלו שאומרים "אני רוצה" אבל הם לא באמת רוצים. הרוצה באמת – מצליח. כל אחד יכול לראות בעצמו – הדברים שבאמת רצית מכל הלב, הצלחת להגיע אליהם. פתגם ידוע שגור בפי ההמון: "אין לך דבר העומד בפני הרצון" (על פי הזוהר, שמות קס"ב ע"ב: "כל מילין דעלמא לא תליין אלא ברעותא). מהו "רצון" אמיתי? מהו רצון "מכל הלב"? הרבי מקוצק זצ"ל אמר: רצון – הפירוש הוא שלא תהיה שערה אחת בראש שלא תרצה! הרוצה – מצליח!

לפעמים פשוט חסר הרצון הבסיסי – הרצון לרצות...

*

אנחנו רוצים מאוד שהילדים שלנו, התלמידים שלנו, יגדלו ויפרחו בתורה ויראת שמים ומידות טובות. אבל... לא מספיק שאנחנו נרצה, צריך שהילד ירצה... אם רק אנחנו נרצה – כשהוא יהיה בכוחות עצמו הוא יעזוב את הרצון שלנו... אנחנו עוזרים לו להבין מה הרצון הטוב. בדיק כמו שלא ניתן לילד כל דבר שהוא רוצה כשאנחנו יודעים שזה מסוכן בשבילו. אנחנו מראים לו לאן לנתב את כח הרצון שלו.

*

איך "מדליקים" רצון?

אין ילד שלא יכול! יש ילד שלא לא רוצה. ילד אומר שהוא "לא יכול" לקום מוקדם, "לא יכול" להתארגן לבד וכו'. והנה, מגיע יום של טיול ו... הפלא ופלא! הוא קם מוקדם, מתלבש ומתארגן לבד... מה קרה? יש לו חשק, הוא רוצה! למה הוא רוצה? מה "הדליק" אצלו את הרצון? כי הוא יודע שהטיול יעשה לו טוב, טיול = חוויה נעימה. אנחנו צריכים לגרום לילד להנות מלימוד התורה, לגרום לו להנות ממעשה טוב. כשילד יודע שיהיה לו טוב והוא ירוויח מזה – יש לו חשק ורצון. אדם רוצה ומשתוקק רק למשהו שהוא יודע שיעשה

לו טוב. רצון הוא משהו פנימי. להכריח מישהו לרצות משהו זה לא
אומר שזה מה שהוא רוצה. אולי הוא רוצה עכשיו לעשות את
רצונך... לא יתכן שיהיה רצון אמיתי כשהדבר מגיע מתוך הכרח!

*

ללחוץ על הכפתור...

עוד נקודה חשובה: אדם לא רוצה להיות במקום שלא טוב לו, וכל
אדם בורח מדבר שהוא לא טוב בו... אדם רוצה להיות במקום
שטוב לו. איפה שיש לו תחושת סיפוק והוא רואה כמה שהוא טוב
בזה ומצליח. ולכן צריך לתת לילד לחוות הצלחות כדי שהוא ירצה
וירגיש בנוח...

אפשר לקחת כדוגמא מכשיר חשמלי: מכשיר חשמלי לא עובד בלי
שלוחצים על הכפתור שמפעיל אותו. ולא משנה כמה חדש
ומשוכלל המכשיר... צריך ללחוץ על כפתור ו"להדליק" את
המכשיר. ולא יעזור אם נלחץ על הכפתור בלי שנחבר את המכשיר
לחשמל... החשמל הוא ה"מקור"...

הכפתור - סיפוק ותחושת הצלחה, מחמאות ואווירה של שמחה
בזמן הלימוד. חשמל - חום ואהבה מההורים, חיבור לילד, הכלה
והבנה.

וצריך לזכור: לפעמים יש הפסקות חשמל ולכן צריך בטרייה או
גיבוי/גנרטור לשעת חירום... לדאוג שהילד יהיה טעון והמצבר יהיה
מלא... וגם - כל מכשיר זקוק לכמות אחרת של וולט...

*

לסיום:

כתב אחד מגדולי ישראל: "בכלל 'בראתי יצה"ר בראתי לו תורה
תבלין' כלול הוא גם כן תוכן זה שאין הרצון משתכלל בטהרתו כי
אם ע"י השפעתה של תורה. ואם אנו רואים ירא - שמים בלא תורה
נדע שהרצון שלו איננו תקיף, על כן תיקון שלו בעולם הוא חלש.
ולפי כחה של תורה מתגדל אומץ הרצון, ועם זה הוא מתעלה
מקדושה, וזהו עילוי עליון הפועל בעולם".

חג שמח!

העלון יוצא לאור
בסיוע תלמוד תורה
"נצח ישראל" בית שמש

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com